

سرماي شديد در جهنم

کلیدواژه: [بهشت](#)، [عذاب الهی](#)، [جهنم](#)، [گرما](#)، [زمهریر](#)، سرماي شديد، [سوره انسان](#).

پرسش: آیا در جهنم سرما هم وجود دارد؟ آیا سرماي شديد می‌تواند در جهنم وسیله عذاب باشد؟!

پاسخ اجمالی: با بررسی آیه ۱۲ سوره انسان و برخی روایات می‌توان نتیجه گرفت که زمهریر سرمایي شديد است و مانند گرما و آتش وسیله عذاب برای [گناه‌کاران](#) است؛ یعنی همان‌گونه که گرماي زياد باعث عذاب است، سرماي زياد نیز این‌گونه است.

فهرست مندرجات

- ۱- زمهریر
- ۲- دیدگاه مفسران
- ۳- پانویس
- ۴- منبع

زمهریر

مؤمنانی که دعوت [پیامبران الهی](#) را اجابت کرده، در راه انجام وظیفه دینی در برابر مشکلات و سختی‌ها استقامت نموده و [صبر](#) پیشه کرده، و با [کفر](#) و [شِرک](#) مبارزه نموده‌اند، [خداوند](#) در برابر این [ایمان](#) و [مجاهدت](#) آنها، [بهشت](#) و [سکونت](#) در جوار رحمت کبریایی را برای آنان مقرر فرموده، و در همین راستا چنین می‌فرماید: «مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا؛ [انسان/سوره ۷۶، آیه ۱۲](#).

در آنجا (بهشت) بر تخت‌ها تکیه زده‌اند، هیچ گرما و سرمایي نمی‌کنند.»
تکیه کردن بر تخت‌ها اشاره به آرامش و راحتی کامل آنها است؛ چرا که انسان معمولاً در حال آرامش در چنین حالتی به سر می‌برد. «لا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا» نیز اشاره به معتدل بودن هوای بهشت دارد؛ یعنی ایمن از حرارت خورشید خواهند بود. البته این به تنهایی بدان معنا نیست که [خورشید](#) و [ماه](#) در آنجا وجود نداشته باشد، بلکه با وجود سایه‌های درختان بهشتی تابش ناراحت کننده خورشید وجود ندارد. [مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، تفسیر نمونه، ج ۲۵، ص ۲۶۳، تهران، دار الکتب الاسلامیه، چاپ اول، ۱۳۷۴ ش.](#)

البته برخی معتقدند که در بهشت نیازی به نور خورشید و ماه نیست؛ به دلیل آنکه بهشت بدون خورشید و ماه روشن بوده، و روشنایی‌اش به نور پروردگار است.

[مطهری، مجد ثناءالله، التفسیر المظهری، ج ۱۰، ص ۱۵۷، تحقیق، تونسسی، غلام نبی، پاکستان، مکتبه رشديه، ۱۴۱۲ ق.](#)

«زمهریر» از ماده «زمهر» به معنای شدت سرما است،

[این‌منظور، مجد بن مکرم، لسان العرب، ج ۴، ص ۳۳۰، بیروت، دار صادر، چاپ سوم، ۱۴۱۴ ق.](#)

از مقابله شمس به دست می‌آید که زمهریر به معنای سرما است؛ یعنی بهشتیان حرارت آفتاب و شدت سرما را احساس نمی‌کنند.

دیدگاه مفسران

البته مفسران قرآن در معنای زمهریر اختلاف نظر دارند:

برخی معتقدند با توجه به مقابله «شمس» منظور از «زمهریر» در این‌جا مهتاب است. بنابراین تاویل جمله «لا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا»، در حقیقت چنین است: «لا یرون فیها شمساً و لا قمرًا».

[۱۵۱ ر.ک: اندلسی، مجد بن یوسف، البحر المحیط فی التفسیر، ج ۸، ص ۲۸۸.](#)

[۱۶۱ این حوزی، عبدالرحمن بن علی، زاد المسیر فی علم التفسیر، ج ۴، ص ۳۷۸، تحقیق، المهدی، عبدالرزاق، بیروت، دار الکتب العربی، چاپ اول، ۱۴۲۲ ق.](#)

بعضی می‌گویند: زمهریر چیزی شبیه برف ریز مثل سر سوزن و در نهایت سردی است.

[۱۷۱ ر.ک: قرطبی، مجد بن احمد، الجامع لاحکام القرآن، ج ۲۰، ص ۱۲۸، تهران، ناصر خسرو، چاپ اول، ۱۳۶۴ ش.](#)

[۱۸۱ رشیدالدین میبیدی، احمد، کشف الاسرار و عدة الابرار، ج ۱۰، ص ۳۲۲، تحقیق، حکمت، علی اصغر، تهران، امیر کبیر، چاپ پنجم، ۱۳۷۱ ش.](#)

گفتنی است که در ذیل آیه فوق در تفاسیر روایتی نقل شده است که در جهنم نقطه‌ای وجود دارد که از شدت سرما اعضای بدن از هم متلاشی می‌شود.

[۹] سیوطی، حلال‌الدین، الدر المنثور فی تفسیر المائور، ج ۸، ص ۳۷۳.

اگر این روایت را بپذیریم، زمهریر که سرمای شدید است، می‌تواند مانند گرما و آتش وسیله عذاب برای گناه‌کاران باشد؛ یعنی همان‌گونه که گرمای زیاد باعث عذاب است، سرمای زیاد نیز این‌گونه است.

پانویس

۱. ↑ انسان/سوره ۷۶، آیه ۱۳.

۲. ↑ مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، تفسیر نمونه، ج ۲۵، ص ۳۶۳، تهران، دار الکتب الاسلامیه، چاپ اول، ۱۳۷۴ ش.

۳. ↑ مطهری، مجد ثناء الله، التفسیر المطهری، ج ۱۰، ص ۱۵۷، تحقیق، تونسسی، غلام نبی، پاکستان، مکتبه رشیدیة، ۱۴۱۲ ق.

۴. ↑ ابن‌منظور، مجد بن مکرم، لسان العرب، ج ۴، ص ۳۳۰، بیروت، دار صادر، چاپ سوم، ۱۴۱۴ ق.

۵. ↑ ر.ک: اندلسی، مجد بن یوسف، البحر المحيط فی التفسیر، ج ۸، ص ۲۸۸.

۶. ↑ ابن جوزی، عبدالرحمن بن علی، زاد المسیر فی علم التفسیر، ج ۴، ص ۳۷۸، تحقیق، المهدي، عبدالرزاق، بیروت، دار الکتب العربی، چاپ اول، ۱۴۲۲ ق.

۷. ↑ ر.ک: قرطبی، مجد بن احمد، الجامع لاحکام القرآن، ج ۲۰، ص ۱۳۸، تهران، ناصر خسرو، چاپ اول، ۱۳۶۴ ش.

۸. ↑ رشیدالدین میبیدی، احمد، کشف الاسرار و عدة الابرار، ج ۱۰، ص ۳۲۳، تحقیق، حکمت، علی اصغر، تهران، امیر کبیر، چاپ پنجم، ۱۳۷۱ ش.

۹. ↑ سیوطی، حلال‌الدین، الدر المنثور فی تفسیر المائور، ج ۸، ص ۳۷۳.

منبع

بانگاه اسلام کوئست، برگرفته از مقاله «سرمای شدید در جهنم»، تاریخ بازبینی: ۱۳/۲/۱۴۰۰.

رده‌های این صفحه : [جهنم](#) | [عذاب الهی](#) | [مباحث تفسیری](#) | [مباحث قرآنی](#)